

**КАНДИДАТ ЗА ИЗБОР ГЛАВНОГ ЈАВНОГ ТУЖИОЦА У
ВИШЕМ ЈАВНОМ ТУЖИЛАШТВУ У ВАЉЕВУ МИХАИЛО
ЛУЧИЋ**

**ПРОГРАМ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И УНАПРЕЂЕЊА РАДА
ВИШЕГ ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА У ВАЉЕВУ ЗА ПЕРИОД
ОД 2024. ГОДИНЕ ДО 2030. ГОДИНЕ**

САДРЖАЈ:

- I. Увод**
- II. Положај, овлашћења и принципи рада главног јавног тужиоца**
- III. Приоритети за унапређење рада јавног тужилаштва**
- IV. Организација јавног тужилаштва**
- V. Закључак**

I. Увод:

Као што сам напоменуо у својој радној биографији у тужилаштву радим читав свој досадашњи радни век који траје пуних 26 година.

У свом досадашњем раду као носилац јавнотужилачке функције развијао сам свој професионални и морални интегритет трудећи се да у сваком предмету али и уопште гледано поштујем и спроводим устав, законе, потврђене међународне уговоре и друге изворе права, а све у циљу доследне борбе против свих облика криминалитета из стварне надлежности Основног тужилаштва, заштиту интереса Републике Србије, заштиту и остваривање људских и грађанских права, те поштовањем законитости и очување како сопственог тако и угледа јавног тужилаштва.

У том смислу уколико будем изабран на функцију главног јавног тужиоца намеравам да још одлучније наставим и истрајем у томе.

Као што нам је свима познато, положај, организација и надлежности тужилаштва дефинисани су Уставом Републике Србије, законима и подзаконским актима. Међутим, убеђен сам да ова нормативна решења, остављају довољно простора главном јавном тужиоцу да унапреди унутрашњу организацију и рад јавног тужилаштва којим руководи, а што све, сложићете се, зависи од инвентивности, енергичности и воље главног јавног тужиоца.

С тим у вези, не желећи да преписујем планове и програме других јер би то било по мом суду и бесмислено и неодговорно и сводило би се на пуку форму испуњавања услова конкурса, у даљем делу текста ћу изложити укратко своје идеје за које сматрам да би допринеле бољој унутрашњој организацији овог тужилаштва и његовом ефикаснијем раду у свим сегментима.

II. Положај, овлашћења и принципи рада Главног јавног тужиоца у Вишем јавном тужилаштву

Јавно тужилаштво је јединствени и самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других кажњивих дела и врши друге надлежности, којима се штити јавни интерес одређен Законом. Своје надлежности врши на основу Устава, Закона, потврђених међународних уговора и прописа који су донети на основу закона.

У свом раду стараћу се о поштовању Устава, Закона, подзаконских аката и међународних стандарда (што се као императив подразумева), као и за доследно поштовање основних принципа јавног тужилаштва, а који представљају:

- **самосталност у раду;**

Перманентно ћу се бринути и поклањати пажњу да се јавнотужилачке одлуке доносе искључиво на основу закона јер је то једини гарант поштовања принципа правне државе и владавине права,

- **непристрасност у раду;**

На чему ћу посебно инсистирати јер ово начело подразумева не само објективност и неутралност већ показује и моралне квалитете носиоца јавнотужилачке функције, а што је sine qua non заштите како јавног интереса тако и елементарних људских и грађанских права. С тим у вези присетио бих се једне изреке која по мом суду најбоље описује улогу тужиоца али и свих других учесника у поступку, а која гласи „ићи судији значи ићи правди“ и у тих пет речи је садржана суштина читаве правне цивилизације.

- **професионалност;**

Све што је претходно речено је у интегралној вези и са професионалношћу и са стручношћу носиоца јавнотужилачке функције. Наиме, јавно тужилаштво не чини само главни јавни тужилац, већ сви носиоци јавнотужилачке функције, али и сви запослени (државни службеници и намештеници), па у том смислу сматрам и о томе ћу посебно водити рачуна, да се обезбеди континуирана обука и усавршавање стечених знања и унапређење вештина како носилаца јавнотужилачке функције тако и других запослених, а све имајући у виду неопходност да се иде у корак са временом, новим појавним облицима криминалитета, новим технологијама, новим стандардима у свим областима како би у сваком тренутку тужилаштво могло да одговори изазовима који се пред њега постављају.

III. Приоритети за унапређење рада јавног тужилаштва

Уједначавање јавнотужилачке праксе Вишег јавног тужилаштва у Ваљеву и подручних Основних јавних тужилаштава :

-Усмеравање Основних јавних тужилаштава са подручја Вишег јавног тужилаштва у Ваљеву у циљу уједначеног поступања;

У првом реду спроводиће се редовни инструктивни прегледи на годишњем нивоу (који ће бити предвиђени планом и програмом рада ВЈТ),о чему ће Главним јавним тужиоцима у ОЈТ бити достављани записници са инструкцијама,о евентуално уоченим грешкама и пропустима,као и о мерама за њихово отклањање и спречавање понављања истих у будућности.

- **Стални надзор и отворена комуникација са свим носиоцима јавнотужилачке функције у подручним ОЈТ,посебно у сложенијим предметима.У том смислу биће приступљено и издавању обавезних упутстава у складу са одредбама члана 17.Закона о јавном тужилаштву,када за тим буде постојала оправдана потреба.**
- **Одређени вид ових активности биће усмерен и на део поступања ВЈТ кроз КТЖ предмете,као и поводом изјављених приговора на одлуке ОЈТ.**

IV Организација јавног тужилаштва

У досадашњем раду као јавни тужилац приметио сам да постоји битна разноликост и одступања у поступању носилаца јавнотужилачке функције у предметима за иста кривична дела. То се не односи само на предлагање кривичних санкција суду у оптужним актима већ и на примену општих института кривичног права (нпр. дело малог значаја, нужне одбране и других општих основа искључења противправности итд.) као и кривичних санкција приликом закључења споразума о признању кривичног дела, примену мера безбедности, института одлагања кривичног гоњења из чл. 283 ЗКП-а. Потпуно сам свестан да се поступање не може униформисати, али се свакако те разлике могу довести у толерантне границе. Наравно, стараћу се у оној мери у којој је то главном тужиоцу у могућности и на утицај казнене политике суда кроз појачану жалбену активност (наравно када за то постоје реални и ваљани разлози) .

У том смислу намеравам да у годишњем програму рада тужилаштва предвидим редовне колегијуме на којима ће се разматрати ова питања као и друга стручна питања и да формирам радну групу која ће пратити у наведеном смислу одлуке које се доносе, а све у циљу уједначавања праксе у поступању.

Ово је по мом мишљењу јако битно јер сматрам да у крајњој консеквенци различита поступања (различити новчани износи и друге обавезе за иста кривична дела код института одлагања кривичног гоњења, различите санкције по врсти и мери код споразума или предлога за рочиште за изрицање кривичних санкција), при чему свакако имам у виду да је свако кривично дело посебан животни догађај са својом „специфичном тежином“ и да се не може поистовећивати са другим истим кривичним делом, али као што рекох убеђен сам да се велика одступања могу елиминисати јер она воде повреди начела правне једнакости и извесности, а што је напослетку и неправично и државу Србију може изложити тужбама Европском суду за људска права.

Надаље, намера ми је формирати групу која ће пратити судску праксу не само у смислу казнене политике већ у погледу и других питања кривично процесног и материјалног права као и пресуда Европског суда за људска права које су релевантне за поступање тужилаштва.

Поред свега напред наведеног, нарочиту пажњу намеравам да усмерим ка предметима са малолетним учиниоцима кривичних дела, имајући у виду осетљивост ове популације, негативне трендове нашег друштва, који се тичу малолетничке деликвенције, те потребе крајње индивидуалног приступа посебно када су у питању повратници у извршењу.

Ефикасност и рационализација временског оквира за поступање у конкретним предметима:

Више јавно тужилаштво у Ваљеву тренутно има 3 јавна тужиоца, што је у овом моменту мање у односу на предвиђену систематизацију од 5 јавних тужилаца. Обзиром на број предмета, број тужилаца, број записничара, стручних сарадника и приправника, којих је такође мање од потребног и предвиђеног броја, то је по мом сагледавању и предвиђању потребно унапредити по ранијим плановима, и уз јасну организацију рада и времена у условима пуне

попуњености на свим линијама поступања. У том погледу инсистирају на што рационалнијем коришћењу времена и просторних могућности, како би јавним тужиоцима било омогућено да у таквим условима у оквиру спровођења истраге предузму све радње које су у датом тренутку могуће, а не да се примера ради и својеврсног комфора осумњичени саслуша на једном рочишту. а нпр. сведоци поделе на неколико рочишта, да се рочишта не одлажу без разлога и да се искористе сва законом прописана овлашћења јавног тужиоца за обезбеђивање присуства осумњиченог, сведока, вештака, што у крајњој линији води не само одуговлачењу поступка већ и стварању знатно већих трошкова, којима је тужилаштво ионако преоптерећено.

Пракса је уобичајена у тужилаштву да се јавни тужиоци услед спречености мењају на суђењима или се шаљу тужилачки помоћници. То само по себи није ништа нити ново нити посебно. Међутим, захтевају од свих јавних тужиоца да у таквим ситуацијама благовремено и претходно колегу који их мења упознају са предметом, својим идејама, спорним питањима и сл., како се не би догодило да се на главни претресе иде без претходне припреме и пуне обавештености. Припремљеност и познавање предмета су један од залога повољног исхода из перспективе тужиоца.

Кривична дела против посебно осетљивих категорија:

Посебну пажњу ћу обратити на кривична дела против живота и тела, полних слобода и кривична дела која се односе на производњу и стављање у промет опојних супстанци, где ће посебан акценат бити стављен на проактивну улогу и учешће тужиоца у осветљавању ових кривичних дела, обезбеђивању квалитетних и поузданих доказа, као основе за крајњи ефекат у виду осуђујућих пресуда, и старању да се оствари најстрожија казнена реакција, која је могућа у сваком појединачном случају. У оквиру тога посебна пажња биће посвећена примени посебних доказних радњи, како би се спречиле могуће злоупотребе у вези са угрожавањем и кршењем Уставом и Законима загарантованих људских права, и евентуално компромитовање доказа, што је свакако нужно избећи управо кроз легитиман начин њиховог прибављања. Надовезујући се на претходно речено ћу инсистирати на превентивној улози тужилаштва у сарадњи са свим другим државним органима јер држим да је превенција кривичног дела далеко важнија од репресивне реакције. Другим речима, тужилаштво у том смислу мора бити активније, не ослањајући се само на чекање да стигне кривична пријава, па тек онда на реаговање. То је повезано и са још једном идејом која се тиче проактивне улоге тужиоца о чему ће у даљем делу текста бити више речи.

Обезбеђење наплате не наплаћених трошкова поступка:

Оно што сам у досадашњем раду такође приметио јесте да се у врло малом проценту тужилаштву од стране правноснажно осуђених лица надокнађују трошкови кривичног поступка који су претходно исплаћени из буџета тужилаштва. Чини се да осуђена лица више поштују обавезе према суду, док обавезу према тужилаштву игноришу. С обзиром на чињеницу да је тужилаштво према правноснажним осуђујућим пресудама у делу трошкова који су досуђени извршни поверилац, намеравам да наложим рачуноводству суда да сачини листу предмета правноснажно окончаним осуђујућим пресудама по којима осуђена лица нису тужилаштву исплатили трошкове поступка. Након тога, намеран сам да приступим издавању обавезног упутства сваком од јавних тужилаца да у одговарајућем року, размотре своје предмете и поднесу предлог за принудно извршење надлежном суду односно предузму све потребне радње у смислу одредаба Закона о извршењу и обезбеђењу.

Једнакост у расподели предмета на крају календарске године.

Уз мања одступања која су последица ванредних околности и ситуација, сваки носилац јавнотужилачке функције ВЈТ Ваљево има приближно једнак број предмета. Међутим квантитет није исто што и квалитет предмета у смислу његове тежине, сложености доказивања и других околности које утичу на то да такви предмети захтевају и више времена и већу количину интелектуалног рада. Следствено томе, старају се посебно о равномерној расподели предмета поштујући подједнако и квантитативни и квалитативни критеријум.

Исто начело важиће и за стручне сараднике, приправнике, службенике и намештенике сходно особеностима дужности које обављају. Другим речима, сви морају бити подједнако оптерећени и свако мора одговорити захтевима свог радног места савесно и крајње одговорно. Према томе, приликом организовања рада кроз годишњи програм биће прецизно утврђени критеријуми за расподелу послова и редовно праћење испуњавања тих критеријума. Носиоцима јавнотужилачке функције биће додељени одлуком главног тужиоца, сарадници и приправници који неће моћи да раде за друге јавне тужиоце већ само за оне којима су додељени, а сваки јавни тужилац ће у утврђеним роковима достављати извештај о раду стручних сарадника и приправника, њиховој обуци, напретку и свим другим чињеницама које су уосталом битне не само за њихов лични професионални напредак већ и за доношење оцене њиховог рада. Такође инсистирају на томе да рад приправника и стручних сарадника увек буде под надзором и према инструкцијама јавног тужиоца са којим раде, јер је то неопходно како би се избегле грешке, неправилности и обезбедио квалитетан рад и обука.

Тужилачким приправницима и тужилачким помоћницима ћу посветити посебну пажњу како у општим питањима њиховог радноправног статуса тако и сваку врсту стручне али и људске помоћи, учења и усавршавања и припремања да једног дана као квалитетни правници и људи са пуном достојношћу преузму одговарајуће функције.

На исти начин посветићу пажњу и свим другим запосленима јер су један од стубова на којима тужилаштво почива, при чему ћу посебно инсистирати на изједначавању њиховог статуса, обима посла и количине рада као и спречавања обављања послова које они у том тренутку не могу или уопште нису у обавези да раде. Све ово, сигуран сам, може се постићи једноставно само добром организацијом послова у тужилаштву и међусобним уважавањем и благовременим препознавањем проблема.

Проактивност:

Као што сам већ напоменуо, не могу се отети утиску да тужилаштво, вероватно несвесно још увек заузима један став са одликама пасивности, иако Закон о кривичном поступку сугерише једну другачију - проактивну улогу. Другим речима трудићу се и кроз лично непосредно учешће и у предметима, и на главним претресима, и уз све друге носиоце јавнотужилачке функције да будемо далеко активнији од тренутка када смо обавештени о извршењу кривичних дела, у том смислу да се дају прецизне инструкције полицији, да се инсистира на њиховом поштовању; да се не дозвољава подношење

кривичних пријава са претпоставкама, индицијама, изласком на лице места односно вршењем увиђаја од стране тужиоца не само код тежих кривичних дела одн. са тешким последицама, већ и у ситуацијама којима се може на темељу постојећих информација претпоставити да ће доћи до усложњавања, интереса јавности и слично, што води томе да се након подношења кривичне пријаве прикупљају докази, а требало би да буде обрнуто, већ да се кривичне пријаве подносе са обезбеђеним доказним средствима чији кредибилитет тешко може бити доведен у питање. Неко ће можда рећи да ће то изискивати дуже времена али сматрам да је боље утрошити време на обезбеђивање доказних средстава који ће се у поступку доцније употребити и тако добити квалитетан доказ, што даље води далеко бржем и лакшем вођењу поступка доказних радњи и истраге, те квалитетном оптужењу и у крајњем најпожељнијем резултату - осуђујућој пресуди.

Због тога планирам редовне састанке са начелником ПУ Ваљево и начелницима одељења и подручних полицијских станица заједно са својим јавним тужиоцима како би се детектовали проблеми и комуникација побољшала, у циљу њиховог отклањања, поштујући положаје и улоге дефинисане у ЗКП-у, при чему ће свако бити слободан да изнесе своје примедбе јер смо на крају крајева на истој страни и упућени једни на друге. Такво поступање у предкривичном поступку сигурно ће довести до мањег броја ослобађајућих и одбијајућих одлука, да не помињемо одлуке тужилаштва, којима би биле одбачене кривичне пријаве, бар не оне које су поднете од стране полиције.

Такве састанке и друге видове комуникације треба одржавати са свим другим државним органима не само када се укаже потреба већ и иначе, а све у контексту праћења криминогених појава као и других друштвено неприхватљивих понашања и проблема на шта посебно треба обратити пажњу у контексту превенције о којој сам говорио. При томе посебан акценат ћу ставити на сарадњу са Центром за социјални рад, због значајне заступљености малолетничке деликвенције, и у том смислу предузимања мера како од стране Центра за социјални рад тако и од стране полиције које се тичу помоћи и праћења, и малолетника и породица из којих потичу, што су све фактори који итекако утичу и на ток, а и на исход ове врсте поступка.

Решавање старих предмета:

Што се тиче старих предмета, а њих заиста по прибављеним подацима нема много, планиране активности биће усмерене на ефикасно и ажурно поступање, али ће бити направљен пресек предмета који дуже време нису решени и издати свакоме понаособ налози за решавање тих предмета, односно доношења мериторне јавнотужилачке одлуке у њима у адекватном року или изјашњење о разлозима због којих то није могуће. Након тога уколико се за тим укаже потреба у таквим предметима ће се ангажовати и други јавни тужиоца одн. постараћу се да се у том циљу предузме све што је неопходно.

Заштита тајности података:

Намеравам да предузнем конкретне мере и обавим разговор са свим запосленима указујући на недопустивост да се о предметима говори лицима која нису позвана да о њима било шта знају и ван овог тужилаштва, свестан да то не могу у

потпуности спречити јер је на крају крајева то ствар личне одговорности и савести сваког члана колектива, али се неће показати ни најмања толеранција уколико се тако нешто утврди и може доказати да се предузму одговарајуће мере у смислу дисциплинског поступка и кажњавања.

Транспарентност и доступност:

Сматрам да тужилаштво мора бити транспарентно и доступно. Многи проблеми као и утисци и мишљење јавности произлазе из својеврсне затворености тужилаштва које реагује тек када се нешто, а обично су то паушалне оцене и спекулације, објави било у медијима било на друштвеним мрежама, па се тако комуникациона стратегија и односи са јавношћу, своди на неку својеврсну „стратегију у кризним ситуацијама“. Очигледно је да такав приступ више не може опстати, и интенција ће бити усмерена на „отварање“ Тужилаштва у дозвољеним оквирима. Најпре сајт овог тужилаштва мора се редовно ажурирати, објављивањем података, стања криминалитета, уоченим појавама и свим другим чињеницама које су од интереса за грађане Ваљево и осталих места под месном надлежношћу подручних ОЈТ; сваком грађанину морају бити отворена врата тужилаштва и мора се радити на изградњи поверења код грађана у ову институцију. Наравно по природи ствари увек је једна страна незадовољна и међу њима има и оних који су крајње малициозни, па уколико у томе пређу границе законом одређене, тужилаштво мора реаговати.

Сарадња са лаичком јавношћу, представницима медија, мора бити у складу са законом и ограничена само интересима поступка и странака и учесника у поступку али мора бити стална и активна. Мишљења сам да је далеко боље да новинар добије информацију од тужиоца, него да те информације прикупља на другим местима. Морам приметити да је у том смислу Полицијска управа Ваљево далеко активнија од тужилаштва. С тим у вези планирам да мимо свега наведеног инсистирам код предмета које интересују јавност или доводе до њеног узнемиравања, тужилаштво објављује саопштења у којима ће давати правилне, потпуне и истините информације, као и да се на крају календарске године организује конференција за новинаре на којој ће тужилаштво објавити и објаснити резултате свог рада у претходној години, стање криминалитета из своје надлежности, друге уочене појаве и тенденције и одговорати на питања која интересују јавност. Комуникација између тужилаштва и јавности се по мом мишљењу не своди на објављивање информатора о годишњем раду нити се у томе сме исцрпети.

Стално и континуирање усавршавање:

Приступ овом виду активности се односи и на носиоце јавнотужилачке функције, тужилачке помоћнике и приправнике, али и на друге запослене и императив је на коме се мора инсистирати.

Овде посебну пажњу треба посветити информатичкој и дигиталној писмености јер, технолошким напретком је дошло до тога да многа дела добијају свој нови појавни облик односно врше се путем дигиталних медија (а по закону не могу ући у стварну надлежност Посебног одељења за високо технолошки криминал), а размотрићу и идеју у консултацији са јавним тужиоцима и њиховим афинитетима, и мера за ужу

специјализацију (нпр. за кривична дела Пореске утаје, имовинска кривична дела, кривична дела против живота и тела, кривична дела против брака и породице, итд..).

Спречавање дискриминације по било ком основу

Како сам већ говорио о једнакости пред законом али у једном другом смислу, на крају бих напоменуо да се та једнакост остварује и забраном и кажњавањем сваке врсте дискриминације по било ком основу. Сваки грађанин и грађанка ће у овом тужилаштву имати исти третман, без обзира на свој социјалноекономски статус, порекло, образовање, националност, конфесију, сексуално или друго опредељење, припадност одређеној етничкој групи, другој врсти организације или заједнице.

V. ЗАКЉУЧАК

Напослетку, истакао бих да мотив моје пријаве на конкурс није ни лукративне, нити властољубиве природе. Напротив, жеља ми је, уколико ми буде поклоњено поверење да у наредних 6 година будем Главни јавни тужилац у Вишем јавном тужилаштву у Ваљеву, заиста унапредим његов рад заједно са свим члановима колектива, старам се о пристојним и добрим међуљудским односима међу свима нама, јер смо сви заједно један организам и механизам, али исто тако и професионална породица (кад се све узме у обзир више времена проводимо међусобно него са својим ближњима), квалитетним радом, чувању угледа тужилаштва, јавнотужилачке функције и Републике Србије и на добробит свих наших грађана и грађанки.

Хијерархијско уређење се подразумева, с тим што заиста не намеравам наступати са позиције власти (осим кад је то неопходно и оправдано), поклањајући превасходно поверење у одговорност, савесност, знање и здрав разум мојих колега и пријатеља са којима сам провео године до сада и које заиста поштујем, држећи се правила „да се заповеда ономе који сам себе не зна слушати“ и од других ћу тражити само оно што захтевам и од себе.

У овом програму, као што ћете можда приметити, нисам се много држао форме већ сам се трудио да изнесем неке своје идеје, што је мислим и суштина његовог писања, а коју иначе и у свом личном животу, ставовима и размишљањима, стављам испред форме.

С поштовањем,

Михаило Лучић

